

Muziek in kleuterschool en lagere school

KLEUTERSCHOOL

Inventaris (wanneer wordt er gezongen, wanneer wordt er instrumentaal gemusiceerd en wat komt aan bod)

1. 's Morgens in de kring (verschillende liederen bij verschillende onderdelen van de kring)
2. Overgang kring naar tafel voor de pedagogische activiteit
3. Tijdens, maar zeker bij de voorbereiding van de pedagogische activiteiten
4. Einde van het vrij spel
5. Bij de vingerspelletjes
6. Bij het begin van de pedagogische maaltijd
7. Bij het einde van de pedagogische maaltijd
8. Bij het verlaten van de klas
9. Bij het einde van de pauze buiten en in de gang
10. Tijdens het arbeids-, kring- of bewegingsspel- of (soms = ritmiek)
11. Bij de aanvang van het verhaal
12. Bij het aan tafel gaan 's middags
13. Bij het verlaten van de klas voor de middagpauze
14. Bij het binnenkomen na de middagpauze
15. Bij het nemen van de matrasjes om te rusten
16. Bij het einde van de namiddagactiviteit
17. Bij het begin van het afsluitend verhaal
18. Bij het einde van de schooldag
19. Tussendoor nemen de kleuters ook nog een lied boek en zingen daar uit.
20. De kleuterleidsters zingen bepaalde opdrachten, opmerking en of tussenkomsten.
21. Repeteren voor een feest
22. Gebruik van zelfgemaakte instrumenten (carnaval)
23. Verhaal met gebruik van instrumenten (Orff-instrumentarium)

Zang

Eenstemmig
Syllabisch

Keuze van de liederen

traditionele kinderlied
goede kleuterliederen (zie verder)
Tessituur tussen fa en do (f' en c'') met af en toe één of twee tonen daarboven .
Vergezeld van gebaren
Instrumentale begeleiding

Verhalende liederen
Lieder voor de feesten
Lieder in diverse talen

Instrumentaal

Zelfgemaakte instrumenten
Orff-instrumentarium
Instrumenten gebruikt door de kleuterleidsters

Gehoortvorming

Herkennen van geluiden en materialen (hout, metaal enz.)
Herkennen van klanken
Toonhoogte herkennen
Toonduur herkennen

Vormleer

Vraag en antwoord zingen, instrumentaal spelen.

Ademhalingsoefeningen (spelletjes)

Blazen (kaars, ritmiekballetjes ...)
Spreuken

Ritmische oefeningen

Steeds gebaseerd op het ritme van de tekst. Geen metrum (maat) stampen of klappen.

Dans: wel gebaseerd op metrum.

Hoe herkent men een goed kleuterlied?

De tekst is niet te logisch
De tekst nodigt uit tot gebaren (beweging)
of de tekst is verhalend
of de tekst sluit aan bij een feest.
De tekst bevat humor
De tekst heeft een ritme
De tessituur gaat van f' tot c''
De melodie is niet té sterk tonaal (te sterk grondtoongevoel)

Zelf een kleuterlied maken

Eerste mogelijkheid:
een metrum kiezen (versvoet)
de tekst schrijven
de tekst ritmisch (niet per se volgens de versvoet) lezen

een melodie laten ontstaan (improvisatie) door herhaald lezen.

Tweede mogelijkheid:

een melodie improviseren al zingend of instrumentaal
tekst improviseren

EERSTE KLAS

Muziek in de eerste klas: het gaat hier vooral om de inhoud van de muzieklessen in de namiddagperiodes. Sommige elementen daarvan komen ook aan bod in de ochtendmuziek. In die ochtendmuziek komen kinderen van de eerste klas echter ook in contact met wat in tweede en derde klas thuishoort. Dit vooral in scholen waar enkele klassen 's morgens samen musiceren (in de opmaat).

Zang

Eenstemmig

Syllabisch

Keuze van de liederen

Uit het repertoire van het traditionele kinderlied

In samenhang met de opbouw van het blokfluitspel

In samenhang met de intervaller

In samenhang met periodelessen

In samenhang met toneelstuk

In samenhang met het feest

Bij voorkeur geen vereenvoudigde versies van bekende muziekwerken.

Lieder in diverse talen

Tessituur: e'-e''

Instrumentaal

Aansluiten bij het liedrepertoire

Blokfluit

Leren blokfluitspelen volgens een zeer gestructureerde methode (in tegenstelling tot de ochtendmuziek, waar dit minder gestructureerd verloopt)

De opbouw van het leren blokfluitspelen sluit aan bij de ontwikkeling van het kinderlied:

1. koekoeksters: dalend en stijgend op verschillende toonhoogten. Bijvoorbeeld:

Koekoek waar ben je?

Rommele in de pot

Woont een bakker in Kalmthout

Heb je goud

Eine kleine Dickmadam

2. kinderdeun (zaagdeun) op verschillende toonhoogten. Bijvoorbeeld:

Paardje beslaan

Het regent

Ringel ringel reihe

3. prepentatoniek: bijvoorbeeld:

Goede lieden wilt mij aanhoren

4. pentatoniek (verschillende vormen van pentatoniek). Bijvoorbeeld:

Mieke hou je vast
Ikkeltje kramikkeltje
Herderkens van buiten (majeurpentachord)
Al van de droge haring (mineurpentachord)

5. hexachord. Bijvoorbeeld:

Tussen Keulen en Parijs
Al die daar zegt de reus die komt
Hier is onze fiere pinksterblom

6. diatoniek. Bijvoorbeeld:

Veruit de meeste kinderliederen

Klokkenspel

Leren bespelen van klokkenspel. Vooral in samenhang met de blokfluit en de intervalleer.

Slaginstrumenten

Ritmische ondersteuning van de melodie.
Elementaire (voorzichtige) ondersteuning van het metrum

Notenleer

de tonen mogen benoemd worden (liefst met de letterbenaming) maar moeten nog niet op de notenbalk staan. Zuiver op het gehoor en in aansluiting met blokfluit en klokkenspel.

Intervalleer

de a als eerste bewuste toon. De absolute toon "de zonnetoon"
Kwint omhoog en omlaag "de stralende toon"
Seconde (secunde) omhoog en omlaag "de beweeglijke toon"
Kwart omhoog en omlaag "de staptoon"
Terts als opvulling van de kwint "de klokkentoon"
Prime als repertitor voor de stijgende kwart- en kwintsprong "de grondtoon"
Veel instrumentale improvisatie
Gebruik van klokkenspel is onontbeerlijk

Stemvorming en ademhaling

geen bewustzijn voor de middenrifademhaling wekken. Wel spelletjes en oefeningen die deze bevorderen: kaarsen blazen, ritmieballonnetje blazen, veertjes blazen enz...
Geen stemvorming als dusdanig, wel steeds voldoende hoog zingen met aandacht voor kopresonantie.
Zingen op klanken: noe, lu, jo, ju enz; klanken die vooraan in de mond kunnen gezongen worden. Liefst niet met de a-klank, tenzij voorafgegaan door een j (ja) of n(na) en met voldoende aandacht voor de plaatsing van de klank vooraan in de mond.

Goede articulatie met ontspannen mond

Gehoorsvorming

klanken herkennen

toonduur herkennen

toonhoogte herkennen

Intervallen herkennen

luisteren naar muziek (bijvoorbeeld ook bij begin van een verhaal). Livemuziek of opname, maar bij voorkeur live.

Vormleer

voor- en nazingen van muzikale zinnen

voor- en naspelen improviserend

ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen

Ritme

het ritme van de tekst volgen al klappend en op instrumenten

ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen

eenvoudige ondersteuning van het metrum

metrum en ritme gelijktijdig hanteren

ostinato's en bourdons op Orff-instrumentarium

Functionele muziek

Toneelmuziek

Begeleiden van eenvoudige liederen

Zuiver instrumentale melodische stukjes

Eenvoudige ritmische stukjes

Feestmuziek:

Vóór het feest: steeds dezelfde toonaard instrumentaal en zang

Na het feest: in andere toonaarden (transponeren) zingen en spelen.

TWEEDE KLAS

Muziek in de tweede klas: het gaat hier vooral om de inhoud van de muzieklessen in de namiddagperiodes. Sommige elementen daarvan komen ook aan bod in de ochtendmuziek. In die ochtendmuziek komen kinderen van de tweede klas echter ook in contact met wat in eerste en derde klas thuishoort. Dit vooral in scholen waar enkele klassen 's morgens samen musiceren (in de opmaat).

Zang

Eenstemmig

Syllabisch

Moeilijkere liederen komen nu ook aan bod.

Keuze van de liederen

Uit het repertoire van het traditionele kinderlied

In samenhang met de opbouw van het blokfluitspel

In samenhang met de intervalleer

In samenhang met periodelessen

In samenhang met toneelstuk

In samenhang met het feest

Niet: vereenvoudigde versies van bekende muziekwerken.

Lieder in diverse talen

Tessituur: e'-e''

Instrumentaal

Aansluiten bij het liedrepertoire

Blokfluit

Herhaling van de eerste klas, moeilijker liederen

Voortzetting: fis, cis, bes, es (twee mollen, twee kruisen)

Blokfluitstukjes met instrumentale begeleiding

Klokkenspel

Zoals in de eerste klas. Meer gebruik van chromatische tonen (vooral fis en bes)

Slaginstrumenten

Ritmische ondersteuning van de melodie.

Elementaire (voorzichtige) ondersteuning van het metrum

Notenleer

de tonen mogen benoemd worden (lieft met de letterbenaming) maar moeten nog niet op de notenbalk staan. Zuiver op het gehoor en in aansluiting met blokfluit en klokkenspel. Nog steeds geen notenbeeld

Intervalleer

- Intervallen op het klokkenspel treffen
- Improviseren op klokkenspel
- Intervallen op de blokfluit treffen
- Intervallen al zingend treffen

Stemvorming en ademhaling

- geen bewustzijn voor de middenrifademhaling wekken. Wel spelletjes en oefeningen die deze bevorderen: kaarsen blazen, ritmiekballonnetje blazen, veertjes blazen enz...
- Geen stemvorming als dusdanig, wel steeds voldoende hoog zingen met aandacht voor kopresonantie.
- Zingen op klanken: noe, lu, jo, ju enz; klanken die vooraan in de mond kunnen gezongen worden. Liefst niet met de a-klank, tenzij voorafgegaan door een j (ja) of n(na) en met voldoende aandacht voor de plaatsing van de klank vooraan in de mond.
- Goede articulatie met ontspannen mond

Gehoorvorming

- klanken herkennen
- toonduur herkennen
- Toonhoogte herkennen
- Intervallen herkennen
- luisteren naar muziek (bijvoorbeeld ook bij begin van een verhaal)(Livemuziek of opgenomen, bij voorkeur live)

Vormleer

- voor- en nazingen van muzikale zinnen
- voor- en naspelen improviserend
- ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen

Ritme

- Het ritme van de tekst volgen al klappend en op instrumenten
- Ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen
- Eenvoudige ondersteuning van het metrum
- Metrum en ritme gelijktijdig hanteren
- Ostinato's en bourdons op Orff-instrumentarium

Functionele muziek

- Toneelmuziek
- Begeleiden van de liederen (eenstemmig) met mogelijk gebruik van ostinato
- Zuiver instrumentale melodische stukjes
- Ritmische stukjes (slagwerk)

Feestmuziek:

Vóór het feest: steeds dezelfde toonaard instrumentaal en zang

Na het feest: in andere toonaarden (transponeren) zingen en spelen.

DERDE KLAS

Muziek in de derde klas: het gaat hier vooral om de inhoud van de muzieklessen in de namiddagperiodes. Sommige elementen daarvan komen ook aan bod in de ochtendmuziek. In die ochtendmuziek komen kinderen van de derde klas echter ook in contact met wat in eerste en tweede klas thuishoort. Dit vooral in scholen waar enkele klassen 's morgens samen musiceren (in de opmaat).

Zang

Eenstemmig

Waarom nog geen meerstemmigheid?

Omdat te vroege meerstemmigheid schadelijk is voor de kinderstem. Kinderen in een derde klas zijn er doorgaans nog niet aan toe om meerstemmig te zingen, omdat ze nog niet voldoende zelfstandigheid hebben opgebouwd. Zij gaan nog sterk van de nabootsing uit. Als men hen toch al meerstemmig laat zingen, valt het op dat ze op de stem gaan drukken: ze willen zich manifesteren ten opzichte van de andere stemmen en zingen daarom meestal te luid en zijn niet in staat te luisteren naar de andere stemmen.

Wat met eenvoudige canons en zeer eenvoudige meerstemmigheid?

Er zijn zeer eenvoudige, zeer homofone canons die in de loop van de derde klas aan bod kunnen komen. Meestal gebeurt dat zelfs spontaan door de kinderen. Men kan dat laten gebeuren op voorwaarde dat er niet te luid gezongen wordt. Beter is echter om zulke canons op de blokfluit te laten spelen. Zo bouwen de kinderen op een gezondere manier de nodige zelfstandigheid op en leren ze ook naar de andere stemmen luisteren.

Er bestaan ook liederen waarop heel eenvoudig een tweede stem kan gezongen worden. In een muzikale derde klas gebeurt dat ook spontaan en dikwijls improviserend. Dat kan men ook laten gebeuren, mits men ook hier weer let op de kwaliteit van de zang en het instrumentale spel.

Syllabisch (hoofdzakelijk).

Moeilijkere en langere liederen komen nu ook aan bod: o.a. ballades (deze liederen kunnen uitsluitend in de namiddagmuziekles aan bod komen, maar kunnen ook opgenomen in het repertoire voor 's morgens).

Keuze van de liederen

Uit het repertoire van het traditionele kinderlied

In samenhang met de intervaller

In samenhang met periodelessen

In samenhang met toneelstuk

In samenhang met het feest

Lieder in diverse talen

Niet: vereenvoudigde versies van bekende muziekwerken.

Tessituur

c'-e" (c' - f")

Instrumentaal

Aansluiten bij het liedrepertoire

Blokfluit

Aanvang bespelen altfluit

moeilijkere liederen

Voortzetting: fis, cis, bes, es (twee mollen, twee kruisen).

Blokfluitstukjes met instrumentale begeleiding

Zeer eenvoudige meerstemmige zettingen en zeer eenvoudige canons

Klokkenspel

Meer gebruik van kruisen en mollen.

Ostinato's en bourdons

Slaginstrumenten

Ritmische ondersteuning van de melodie

ondersteuning van maat en metrum

Notenleer

Aanbrengen van het notenbeeld.

Eerst de c op de hulplijn.

Dan de stijgende toonladder (diatonisch) opbouwen tot hoge g

Stilaan ontstaat de vijflijnige notenbalk

De G-sleutel.

Toonladders van C en F op de sopraanfluit, van C, F en G op de altfluit.

Toontreffen op sopraan-, en altblokfluit en met de stem.

Ritmische notatie apart van toonnotatie

Intervalleer

Intervallen op het klokkenspel treffen, vanuit diverse tonen (niet alleen meer vanuit de toon a).

Improviseren op klokkenspel

Intervallen op de blokfluit treffen

Intervallen al zingend treffen

Stemvorming en ademhaling

Nog geen bewustzijn voor de middenrifademhaling wekken. Wel spelletjes en oefeningen die deze bevorderen: kaarsen blazen, ritmieballonnetje blazen, veertjes blazen enz...

Geen stemvorming als dusdanig, wel steeds voldoende hoog zingen met aandacht voor kopresonantie.

Zingen op klanken: noe, lu, jo, ju enz; klanken die vooraan in de mond kunnen gezongen worden.

Liefst niet met de a-klank, tenzij voorafgegaan door een j (ja) of n(na) en met voldoende aandacht voor de plaatsing van de klank vooraan in de mond.

Goede articulatie met ontspannen mond

Gehoorsvorming

klanken herkennen (klankkwaliteiten)

toonduur herkennen

toonhoogte herkennen

intervallen herkennen

luisteren naar muziek (bijvoorbeeld ook bij begin van een verhaal)

luisteren naar muziek in taalperiode creatief schrijven

Vormleer

voor- en nazingen van muzikale zinnen

voor- en naspelen improviserend

ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen

Ritme

het ritme van de tekst volgen al klappend en op instrumenten

ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen

ondersteuning van het metrum krijgt nu meer aandacht

metrum en ritme gelijktijdig hanteren

ostinato's en bourdons op Orffinstrumentarium

maatslaan is niet nodig.

Functionele muziek

Toneelmuziek

Begeleiden van de liederen (meerstemmig) met mogelijk gebruik van ostinato

Zuiver instrumentale melodische stukjes

Ritmische stukjes (slagwerk)

Feestmuziek

Vóór het feest: steeds dezelfde toonaard instrumentaal en zang

Na het feest: in andere toonaarden (transponeren) zingen en spelen.

VIERDE KLAS

Muziek in de vierde klas: het gaat hier vooral om de inhoud van de muzieklessen in de namiddagperiodes. Sommige elementen daarvan komen ook aan bod in de ochtendmuziek. In die ochtendmuziek komen kinderen van de vierde klas echter ook in contact met wat in vijfde en zesde klas thuishoort. Dit vooral in scholen waar enkele klassen 's morgens samen musiceren (in de opmaat).

Zang

Meerstemmig :

Eenvoudige tweestemmige zettingen voor gelijke stemmen

Eenvoudige canons

Syllabisch (hoofdzakelijk)

Keuze van de liederen

Uit het repertoire van het traditionele kinderlied

In samenhang met de intervaller

In samenhang met periodelessen

In samenhang met toneelstuk

In samenhang met het feest

Lieder in diverse talen

Niet: vereenvoudigde versies van bekende muziekwerken.

Tessituur

c' - f'' met een zeldzame afwijking naar boven en naar beneden. (b - g'')

Instrumentaal

Aansluiten bij het liedrepertoire

Blokfluit: zowel sopraan- als altblokfluit

moeilijkere liederen

Voortzetting: fis, cis, bes, es (twee mollen, twee kruisen).

Blokfluitstukjes met instrumentale begeleiding

Eenvoudige meerstemmige zettingen en eenvoudige canons

Klokkenspel

Meer gebruik van chromatische tonen.

Ostinato's en bourdons

Slaginstrumenten

Ritmische ondersteuning van de melodie.

ondersteuning van maat en metrum

Andere instrumenten

Vele kinderen leren nu ook in de muziekschool een instrument bespelen. Deze instrumenten kunnen vanaf nu geïntegreerd worden in de muziekpraktijk van de school.

Notenleer

Toonladders van C, F, G en D op de sopraanfluit, van C, F en G op de altfluit
Toontreffen op sopraan-, en altblokfluit en met de stem.
Ritmische notatie in combinatie met toonnotatie

Intervalleer

Intervallen op het klokkenspel treffen, vanuit diverse tonen (niet alleen meer vanuit de a).
Improviseren op klokkenspel
Intervallen op de blokfluit treffen
Intervallen al zingend treffen: ontwikkelen van absoluut gehoor door het treffen van de toon a.

Stemvorming en ademhaling

geen bewustzijn voor de middenrifademhaling wekken. Wel spelletjes en oefeningen die deze bevorderen: kaarsen blazen, ritmiekballonnetje blazen, veertjes blazen enz...
Geen stemvorming als dusdanig, wel steeds voldoende hoog zingen met aandacht voor kopresonantie.
Zingen op klanken: noe, lu, jo, ju enz; klanken die vooraan in de mond kunnen gezongen worden.
Liefst niet met de a-klank, tenzij voorafgegaan door een j (ja) of n(na) en met voldoende aandacht voor de plaatsing van de klank vooraan in de mond.
Goede articulatie met ontspannen mond
Aandacht bij meerstemmig zingen: zorgen dat de kinderen niet op de stem drukken !

Gehoorvorming

klanken herkennen (klankkwaliteiten)
toonduur herkennen
Toonhoogte herkennen
intervallen herkennen
luisteren naar muziek (bijvoorbeeld ook bij begin van een verhaal)
luisteren naar muziek in taalperiode creatief schrijven
absolute tonen herkennen.

Vormleer

voor- en nazingen van muzikale zinnen
voor- en naspelen improviserend
ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen

Ritme

het ritme van de tekst volgen al klappend en op instrumenten

ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen
ondersteuning van het metrum
metrum en ritme gelijktijdig hanteren
ostinato's en bourdons op Orffinstrumentarium
maatslaan is niet nodig.

Functionele muziek

Toneelmuziek

Begeleiden van de liederen (meerstemmig) met mogelijk gebruik van ostinato

Zuiver instrumentale melodische stukjes

Ritmische stukjes (slagwerk)

Feestmuziek

Vóór het feest: steeds dezelfde toonaard instrumentaal

Na het feest: in andere toonaarden (transponeren) zingen en spelen.

VIJFDE KLAS

Muziek in de vijfde klas: het gaat hier vooral om de inhoud van de muzieklessen in de namiddagperiodes. Sommige elementen daarvan komen ook aan bod in de ochtendmuziek. In die ochtendmuziek komen de kinderen van de vijfde klas echter ook in contact met wat in vierde en zesde klas thuishoort. Dit vooral in scholen waar enkele klassen 's morgens samen musiceren (in de opmaat).

Zang

Meerstemmig :
Twee- en driestemmige zettingen voor gelijke stemmen
canons
Syllabisch (hoofdzakelijk)

Keuze van de liederen

Uit het repertoire van het traditionele kinderlied
In samenhang met de intervaller
In samenhang met periodelessen
In samenhang met toneelstuk
In samenhang met het feest
Lieder in diverse talen
Niet: vereenvoudigde versies van bekende muziekwerken.

Tessituur

c' - f'' met een zeldzame afwijking naar boven en naar beneden. (b - g'')

Instrumentaal

Aansluiten bij het liedrepertoire

Blokfluit: sopraan-, alt- en tenorblokfluit

moeilijkere liederen
Voortzetting: fis, cis, bes, es (twee mollen, twee kruisen).
Blokfluitstukjes met instrumentale begeleiding
Eenvoudige twee- en driestemmige zettingen en eenvoudige canons

Klokkenspel

Meer gebruik van chromatische tonen.
Ostinato's en bourdons
Slaginstrumenten
Ritmische ondersteuning van de melodie.
ondersteuning van maat en metrum

Andere instrumenten

Vele kinderen leren in de muziekschool een instrument bespelen. Deze instrumenten kunnen geïntegreerd worden in de muziekpraktijk van de school.

Notenleer

Toonladders van C, F, G, D en E op de sopraanfluit, van C, F, G, E, A en Bes op de altfluit.

Toonladders van a, d, e op sopraan; van a, d, e, g op alt.

Toontreffen op sopraan-, en altblokfluit en met de stem.

Toontreffen met tweede stem op blokfluit en met de stem

Ritmische notatie in combinatie met toonnotatie

Majeur-mineur oefenen

De F-sleutel op de altfluit

Intervalleer

Intervallen op het klokkenspel treffen, vanuit diverse tonen

Improviseren op klokkenspel

Intervallen op de blokfluit treffen

Intervallen al zingend treffen: ontwikkelen van absoluut gehoor door het treffen van de toon a.

Intervalreeksen leren gebruiken op de blokfluit en met de stem

Stemvorming en ademhaling

geen bewustzijn voor de middenrifademhaling wekken. Wel spelletjes en oefeningen die deze bevorderen: kaarsen blazen, ritmieballonnetje blazen, veertjes blazen enz...

Geen stemvorming als dusdanig, wel steeds voldoende hoog zingen met aandacht voor kopresonantie.

Zingen op klanken: noe, lu, jo, ju enz; klanken die vooraan in de mond kunnen gezongen worden.

Liefst niet met de a-klank, tenzij voorafgegaan door een j (ja) of n(na) en met voldoende aandacht voor de plaatsing van de klank vooraan in de mond.

Goede articulatie met ontspannen mond

Aandacht bij meerstemmig zingen: zorgen dat de kinderen niet op de stem drukken!

Gehoorsvorming

klanken herkennen (klankkwaliteiten)

toonduur herkennen

toonhoogte herkennen

intervallen herkennen

luisteren naar muziek (bijvoorbeeld ook bij begin van een verhaal)

luisteren naar muziek in taalperiode creatief schrijven

absolute tonen herkennen.

Vormleer

voor- en nazingen van muzikale zinnen

voor- en naspelen improviserend
ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen

Ritme

het ritme van de tekst volgen al klappend en op instrumenten
ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen
ondersteuning van het metrum
metrum en ritme gelijktijdig hanteren
ostinato's en bourdons op Orff-instrumentarium
maatslaan is niet nodig.

Functionele muziek

Toneelmuziek
Begeleiden van de liederen (meerstemmig) met mogelijk gebruik van ostinato
Zuiver instrumentale melodische stukjes
Ritmische stukjes (slagwerk)

Feestmuziek

Vóór het feest: steeds dezelfde toonaard instrumentaal
Na het feest: in andere toonaarden (transponeren) zingen en spelen.

ZESDE KLAS

Muziek in de zesde klas: het gaat hier vooral om de inhoud van de muzieklessen in de namiddagperiodes. Sommige elementen daarvan komen ook aan bod in de ochtendmuziek. In die ochtendmuziek komen kinderen van de zesde klas echter ook in contact met wat in vierde en vijfde klas thuishoort. Dit vooral in scholen waar enkele klassen 's morgens samen musiceren (in de opmaat).

Zang

Meerstemmig :

Twée- en driestemmige zettingen voor gelijke stemmen

Vierstemmig kan als de vierde stem instrumentaal wordt gespeeld.

canons

Syllabisch (hoofdzakelijk)

Keuze van de liederen

Uit het repertoire van het traditionele kinderlied

In samenhang met de intervaller

In samenhang met periodelessen

In samenhang met toneelstuk

In samenhang met het feest

Lieder in diverse talen

Bij voorkeur geen vereenvoudigde versies van bekende muziekwerken.

Tessituur

c' - f'' met een zeldzame afwijking naar boven en naar beneden. (b - g'')

Instrumentaal

Aansluiten bij het liedrepertoire.

Blokfluit:

sopraan-, alt- en tenorblokfluit. Ook de basblokfluit.

moeilijkere liederen

Voortzetting: fis, cis, bes, es (twee mollen, twee kruisen).

Blokfluitstukjes met instrumentale begeleiding

Eenvoudige twee- en driestemmige zettingen en eenvoudige canons

Klokkenspel

Meer gebruik van chromatische tonen.

Ostinato's en bourdons

Slaginstrumenten

Ritmische ondersteuning van de melodie.

ondersteuning van maat en metrum

Andere instrumenten

Vele kinderen leren in de muziekschool een instrument bespelen. Deze instrumenten kunnen geïntegreerd worden in de muziekpraktijk van de school.

Notenleer

Aanbrengen van het notenbeeld.

Toonladders van C, F, G, D en E op de sopraanfluit, van C, F, G, E, A en Bes op de altfluit.

Toonladders van a, d, e op sopraan; van a, d, e, g op alt.

Toontreffen op sopraan-, en altblokfluit en met de stem.

Toontreffen met tweede stem op blokfluit en met de stem

Ritmische notatie in combinatie met toonnotatie

De F-sleutel

Majeur-mineur oefenen

Intervalleer

Intervallen op het klokkenspel treffen, vanuit diverse tonen

Improviseren op klokkenspel

Intervallen op de blokfluit treffen

Intervallen al zingend treffen: ontwikkelen van absoluut gehoor door het treffen van de toon a.

Intervalreeksen leren gebruiken op de blokfluit en met de stem

Harmonieleer

Drieklanken

I-IV-V grote tertsakkoorden in verschillende liggingen.

Cadensen: I-IV-V-I

Stemvorming en ademhaling

geen bewustzijn voor de middenrifademhaling wekken. Wel spelletjes en oefeningen die deze bevorderen: kaarsen blazen, ritmieballonnetje blazen, veertjes blazen enz...

Geen stemvorming als dusdanig, wel steeds voldoende hoog zingen met aandacht voor kopresonantie.

Zingen op klanken: noe, lu, jo, ju enz; klanken die vooraan in de mond kunnen gezongen worden.

Liefst niet met de a-klank, tenzij voorafgegaan door een j (ja) of n (na) en met voldoende aandacht voor de plaatsing van de klank vooraan in de mond.

Goede articulatie met ontspannen mond

Aandacht bij meerstemmig zingen: zorgen dat de kinderen niet op de stem drukken!

Gehoervorming

klanken herkennen (klankkwaliteiten)

toonduur herkennen

toonhoogte herkennen

intervallen herkennen

luisteren naar muziek (bijvoorbeeld ook bij begin van een verhaal)
luisteren naar muziek in taalperiode creatief schrijven
absolute tonen herkennen.

Vormleer

voor- en nazingen van muzikale zinnen
voor- en naspelen improviserend
ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen

Ritme

het ritme van de tekst volgen al klappend en op instrumenten
ritmische patronen klappen en stappen en instrumentaal spelen
ondersteuning van het metrum
metrum en ritme gelijktijdig hanteren
ostinato's en bourdons op Orff-instrumentarium
maatslaan is niet nodig.

Functionele muziek

Toneelmuziek
Begeleiden van de liederen (meerstemmig) met mogelijk gebruik van ostinato
Zuiver instrumentale melodische stukjes
Ritmische stukjes (slagwerk)

Feestmuziek

Vóór het feest: steeds dezelfde toonaard instrumentaal
Na het feest: in andere toonaarden (transponeren) zingen en spelen.

ALGEMENE OPMERKINGEN VOOR DE LEERKRACHT

Dirigeren

steeds zéér eenvoudige aanduidingen van het ritme, zelden van de maat.

De kinderen moeten getraind worden in het kijken naar de dirigent. De dirigent dirigeert vooral met de mond (al zingend), niet met armen of handen. Grote en wijde armbewegingen leiden af en kunnen slechts uitzonderlijk gebruikt worden.

Maatslaan is meestal niet nodig, tenzij bij instrumentaal spel en combinatie zang en instrumentaal spel.

Bij instrumentaal spel kan het helpen om enkele kinderen de maat te laten aangeven op een instrument.

Melodie-instrumenten als viool en dwarsfluit, hobo en dergelijke zijn zéér geschikt om als maatinstrument te gebruiken.

Klokkenspelletjes vooral gebruiken als melodie-instrumenten.

Zang

Laat kinderen vooral zingen zonder instrumentale begeleiding, dus liefst a capella.

Begeleiding met piano is te vermijden. De piano is getemperd gestemd en verhindert daardoor het juiste toontreffen.

Begeleiding met snaarinstrumenten als viool en cello is wel mogelijk, wegens exacte stemming van de kwint.

Meerstemmigheid

Niet in kleuterklas en eerste, tweede en derde klas

Wel in vierde, vijfde en zesde klas

Instrumentaal (en voorzichtig ook zang) kan het vanaf de derde klas

Wel ter gelegenheid van schoolfeesten, maar dan uitsluitend als de hele school samen zingt.

Degene die de schoolsamenzang leidt zingt steeds de eerste stem mee, om op die manier houvast te geven aan de jongste kinderen die ook steeds de eerste stem zingen.

Wil men kinderen van eerste, tweede en derde klas bij meerstemmigheid betrekken, dan moeten zij voldoende gesteund worden door grotere kinderen.

Wat met spontaan zingen van tweede stem of canon in een derde klas (of eerder)?

Laten gebeuren, maar zeker niet bevorderen.

Laat het eerder instrumentaal gebeuren dan zingend.

Geduld is in deze essentieel. Te vroege meerstemmigheid kan funest zijn voor de (kinder)stem.